

Gepubliceerd in *Ons Erfdeel* 2015/1.

Zie www.onserfdeel.be of www.onserfdeel.nl.

[B] **DURF UIT TE BREKEN. DE BLIJDE BOODSCHAP VAN GRIET OP DE BEECK**

Ze is met geen stokken uit de hogere regionen van de bestsellerlijsten weg te drijven. Al maanden prijkt ze met *Kom hier dat ik u kus* (2014), haar tweede roman, samen met haar debuut *Vele hemels boven de zevende* (2013) in de bovenste helft van de top 10 van best verkochte fictieliteratuur in de Vlaamse boekhandel. In Nederland wordt ze zo mogelijk nog meer op handen gedragen en krijgt ze stevast hoerakreten op tv, zoals in *De wereld draait door*, maar ook in de kritische pers waar jubelende recensies – zeker na haar debuut – schering en inslag waren. Kortom, Griet Op de Beeck (*1973) is in anderhalf jaar tijd en met twee romans al een fenomeen geworden in de Nederlandstalige literatuur. Wat is hier aan de hand?

Vele hemels boven de zevende toont Op de Beeck op haar best. Ze serveert typische *tranches de vies* uit het alledaagse, o zo herkenbare bestaan van vijf

familieleden die in de ik-vorm voor zich uit spreken, dromen, lijstjes maken van hun prioriteiten en vooral voornemens koesteren om het leven eindelijk zelf in de hand te nemen. Op de Beeck, in een vorig leven dramaturg bij bekende theatergezelschappen, weet hoe ze personages levensecht kan doen praten in een mengeling van Vlaamse gij's en u's die wordt versneden met Engels idioom. De eerste keer allicht dat het zogenaamde Verkavelingsvlaams – die taal tussen Algemeen Nederlands en dialect in – in een roman een passend literair jasje krijgt aangemeten.

En het werkt vooral omdat Op de Beeck – toch in dit debuut – die flarden monologen en dialogen handig weet te doseren. Of het nu de 12-jarige Lou is die op school worstelt met de typische puberproblemen of de zussen Eva van 36 of Elsie van 42 – spilfiguren van deze familieroman – die uit hun cocon van eenzaamheid (Eva) of vals huwelijksgeluk (Elsie) willen breken: steeds slaagt de verteller erin om hun worsteling met de dingen des levens zonder valse sentimentaliteit of *tearjerking* voor het voetlicht te brengen. Haar spaarzame stijl behoedt haar voor melodramatische valkuilen.

Dat de (groot)ouders van deze drie centrale personages er wat bekaaid vanaf komen, is het enige minpunt. Zij dienen vooral als starre coulisse van hoe het leven niet dient geleefd te worden. Ze fungeren in al hun gebetonneerdheid als een soort van *memento mori*: pas op, lezer, dat je vooral niet wordt zoals vader-binnenvetter-alcoholist Jos of mama-harde tante Jeanne, die plots dichtkapt en voor eeuwig zwijgt.

Hun mutisme staat haaks op het parlando van de écht levenden die er ondanks hun keurig geregisseerde woordenvloed ook niet in slagen om het leven te leiden dat ze zouden willen. Beide zussen zijn elkaars spiegelbeeld: de jongere Eva loopt zich vast in verkeerde relaties en stort zich dan maar op haar werk als hulpverlener in een gevangenis waar ze valt op de verkeerde (gevangene). Ondertussen leidt theatermadam Elsie het zogenaamd perfecte huwelijksleventje, maar rijdt ook zij zich meer en meer klem in een overspelige relatie met een flamboyante schilder.

De personages spreken in korte hoofdstukjes de lezer toe en vertellen ook *off stage* wat er in hun hoofd en hart de revue passeert. Daardoor krijgt Op de

Beecks vertelling een empathische schwing die je als lezer op en onder de huid van de protagonisten doet kruipen. Je loopt mee met Eva en Elsie terwijl ze hun slingerende verlangens volgen. Je begint ook te sympathiseren met hun levens en liefdes tot de kruike barst en een fatale ontknoping voor een happy end zorgt. Leef het leven dat je denkt te moeten leven, luidt het finale verdict van dit debuut. Wees eerlijk met jezelf en anderen. Durf uit je kluisters te breken en ga ervoor!

Deze positieve levensles wordt, zoals bekend, met veel glamour door lifestylemedia én reclame eveneens uitgedragen, maar Op de Beeck laat zien hoe veel bloed, zweet en tranen een dergelijk credo in het echte leven wel kan kosten. Het is ook knap hoe ze de verschillende familiale vertelstemmen steeds dichter in elkaar verweeft tot de kern – en de ontploffing ervan – wordt bereikt. Zonder moeilijk te doen, schrijft ze een polyfonisch verhaal dat de lezer dus oproept om ook zijn eigen gang te gaan, wars van wat zijn naaste omgeving – partner, kinderen of ouders – hem voorschrijft. En daarin schuilt allicht ook het grote succes van Op de Beecks debuut: lezers en vooral lezeressen vinden in deze uit het leven

Griet Op de Beeck.

gegrepen scènes de moed om het zelf ook te proberen. Haar debuut werkt als tonicum voor al wie op zoek is naar een stimulans om het leven – en de liefde – zelf te regisseren.

Op de Beeck daarom afdoen als soapvertelster of *chick lit*-coryfee is echter te kort door de bocht. Haar verhaal speelt weliswaar leentjebuurt bij de tv-soap of de meestal op vrouwelijke consumenten gerichte lifestylefilosofie van de media, maar ze toont, zoals gezegd, ook de andere kant van de medaille. Ze weet haar blijde boodschap bovendien bijzonder goed te stroomlijnen via een fragmentarische opbouw en het grote naturel van de vertelstemmen.

Daaraan schort het in *Kom hier dat ik u kus*, haar tweede roman, die opnieuw inzoomt op een getormenteerd vrouwenleven, maar deze keer monomaan op drie cruciale levensfasen van die éne Mona. Mona, wellicht het alter ego van Op de Beeck zelf, spreekt de lezer toe als 9-jarige, als 24-jarige en tenslotte als 35-jarige. Gedaan dus met de slimme, kaleidoscopische manier waarop ze in haar debuut diverse stemmen op elkaar liet inspelen. Ook de vanzelfsprekendheid waarmee haar debuut-personages uit de biecht klaptten, wordt hier te breed uitgesmeerd met allerlei expliciete regieaanwijzingen: ik neem de fiets, ik ga de trap op, ik zet me neer ...

Op de Beeck vertelt dus plat realistisch hoe het deze Mona tussen 1976 en 2002 is vergaan. In zekere zin kun je dit relaas van een vrouwenleven als een sleutelroman lezen. De Mona van 35 jaar lijkt als twee druppels water op de dramaturge die Op de Beeck was, voordat ze schrijfster werd. Ze botst er bijvoorbeeld met een dwingeland van een regisseur en cocaïneverslaafde, die verdacht veel weg heeft van Luk Perceval in zijn latere turbulente Toneelhuis-periode.

Het verhaalstramien doet de plot van haar debuut dunnetjes over. Mona besluit na de nodige omzwervingen dat het tijd wordt om haar eeuwige onzekerheid af te leggen. Ze geeft de bons aan haar narcistische geliefde – deze keer een schrijver voor wie de eigen navel de wereld is – en laat zich ontslaan door de duivelse theaterregisseur Marcus. Ook hier weerklinkt ten slotte het opbeurende devies dat het zaak is om de eigen innerlijke stem te volgen: *be true to your own self*.

Op de Beeck heeft haar tweede roman te weinig laten indikken, waardoor het een veel te wijdlopige

en voorspelbare zit wordt voor de lezer. De strak gedoseerde en gemonteerde verhaalwijze van haar debuut is ver te zoeken. Is het boek te snel op de markt gegooid om in de slipstream van haar eersteling de lezerees op haar wenken te bedienen?

Hoe dan ook, Op de Beeck is een aanwinst, ook al blijft het afwachten of ze niet de schrijfster van één roman zal blijven: *Vele hemels boven de zevende*. Met haar tweede worp verliest ze voor mij in ieder geval heel wat krediet. Hopelijk neemt ze wat meer tijd om opnieuw aan te sluiten bij de strakke vormgeving van haar terecht succesvolle debuut.

FRANK HELLEMANS

GRIET OP DE BEECK, *Kom hier dat ik u kus*, Prometheus, Amsterdam, 2014, 382 p; *Vele hemels boven de zevende*, 2013, 272 p.